

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. II. Vtrum omnia peccata sint paria?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

ARTICVLVS II.

Vtrum omnia peccata sint paria?

9. **S**INGVLARE Stoicorum paradoxum fuit, peccata omnia esse paria, omne delictum, scelus esse nefarium; nec minus delinquere eum, qui gallum gallinaceum, cum opus non fuerit, quam qui patrem suffocaverit; aut qui mendacium dixerit, quam qui adulterium aut sacrilegium commiserit.

Fundamentum hujus erroris fuit, ut notat D. Thomas hic art. 2. quia Stoici considerabant peccatum ex parte aversionis tantum, prout nimirum est recessus à ratione, sive ut dicit privationem rectitudinis rationis; unde existimantes nullam privationem posse suscipere magis & minus, posuerunt omnia peccata esse aequalia.

10. **H**oc fundamentum convellit S. Doctor, notando duplex esse privationis genus: est enim quaedam pura & simplex privatio, quae consistit quasi in facto seu in corrupto esse, sicut mors est privatio vitae, & tenebrae privatio lucis; & huiusmodi privatio non suscipit magis aut minus, quia nihil relinquit de habitu opposito; non enim minus mortuus est aliquis primo aut secundo die, quam post annum, cum jam corpus est resolutum; & similiter non est magis tenebrosa domus, si lucerna sit opera pluribus velaminibus, quam si sit operata uno solo velamine totum lumen intercludente. Alia est privatio, non simplex, sed aliquid retinens de habitu opposito, quae magis consistit in corrupti, quam in corrupto esse; sicut aegritudo, quae ita privat debitam commensurationem humorum, ut tamen ejus aliquid in subiecto remaneat; & talis privatio suscipit magis aut minus, in quantum magis aut minus tollit de commensuratione humorum. Cum ergo peccatum (esto de formali dicat privationem, ut Stoici assererent) non sit de primo genere privationum, sed de secundo; (ita enim priuat debitam commensurationem rationis, ut non totaliter ordinem rationis tollat) ex eo quod sit privatio, non recte negatur inaequalitas inter peccata.

11. **D**ices cum Vazque, cui haec ratio D. Thomae displicet: Nullus est gradus bonitatis moralis aut rectitudinis in actu peccati: Ergo dicit privationem in facto seu corrupto esse, subindeque non potest suscipere magis aut minus. Consequentia patet ex dictis: Antecedens probatur. Si in actu peccati aliquis gradus bonitatis moralis remaneret, talis actus esset simul bonus & malus moraliter: Sed hoc dici nequit, ut contra Caietanum in tractatu de moralitate actuum humanorum fusè ostendimus: Ergo in actu peccati nullus remanet gradus bonitatis moralis aut rectitudinis.

Disp. 4. art. 1.

12.

Respondeo quod ut peccatum dicatur privatio in fieri, non oportet quod aliquid bonitatis formalis remaneat in actu peccaminoso, sed sufficit quod rectitudinem radicalem seu aptitudinalem totaliter non corrumpat; ut patet exemplo aegritudinis, quod adducit D. Thomas; infirmitas enim, quamvis totam destruat sanitatem, & nihil ejus in parte infirma relinquat, nihilominus quia relinquit vitam, quae est radix sanitatis, dicitur privatio in fieri seu corrumpi.

A Cum ergo pariter peccatum, licet diminuat naturalem inclinationem ad bonum honestum (in qua rectitudo radicalis & aptitudinalis voluntatis consistit) eam tamen totaliter non tollat seu destruat, ut docet S. Thomas infra qu. 65. artic. 2. & quaest. 2. de malo art. 11. potest dici privatio rectitudinis seu bonitatis in fieri. Quod autem haec solutio & interpretatio menti S. Doctoris conformis sit, patet ex eo quod concludit, quod si privatio quam importat peccatum, removeret totam rectitudinem, peccatum destrueret seipsum, quia non remaneret substantia actus, & affectio agentis: hoc enim non sequeretur, etsi à subiecto removeret omnem rectitudinem & bonitatem formalem, sed solum si omnem rectitudinem radicalem, & aptitudinalem tolleret, quia haec, ut diximus, consistit in naturali inclinatione ad bonum honestum, quae non potest totaliter destrui seu extingui, nisi ipsa natura rationalis penitus destruat, ut docet idem sanctus Doctor locis citatis.

Dices: D. Thomas de ea privatione in praesenti loquitur, in qua juxta Stoicorum opinionem peccatum actuale pro formali consistit: At haec non est privatio solius rectitudinis radicalis voluntatis, sed etiam formalis & actualis, ut defendunt ferè omnes qui opinionem illam tuerent: Ergo D. Thomas non solum de prima, sed etiam de secunda privatione loquitur.

Respondeo concedendo totum: non negamus enim D. Thomam de utraque privatione loqui, sed solum contendimus ipsum ex prima inferre secundam, & probare istam esse tantum privationem in fieri seu corrumpi, non verò in facto seu corrupto esse; quia illa quae est ejus radix & origo, omnem rectitudinem radicalem & aptitudinalem voluntatis non removeret: quae illatio legitima est, ut patet exemplo aegritudinis, quod D. Thomas adducit; rectè enim inferitur aegritudinem esse tantum privationem sanitatis in fieri seu corrumpi, quia non totaliter destruit vitam, quae est radix sanitatis.

Quærent hic aliqui, utrum non solum in peccatis quae jure naturali prohibentur, sed etiam in illis quae solo jure positivo vetantur, detur inaequalitas in gravitate & malitia? Ratio dubitandi est, quia S. Thomas 3. contra gent. cap. 139. hanc videtur constituere differentiam inter illa quae ab intrinseco sunt mala, & ea quae sunt tantum mala, quia jure positivo prohibita, quod in primis potest dari inaequalitas in malitia, non verò in secundis. Sibi enim hoc argumentum objicit: *Si alicui statuat à Judice limes quem non transgrediatur, nihil refert apud Judicem, sive parum, sive multum fuerit transgressus: sicut non refert, ex quo pugil limites campi exivit, utrum parum an longius progrediatur: ex quo igitur regulam rationis pertransit, non refert utrum in modico vel in magno ipsam transierit.* Et respondet: *Non est autem simile virtutem transgredi, & terminos à Judice positos transire: nam virtus est secundum se bonum, unde virtutem transgredi est secundum se malum; & ideo oportet quod magis à virtute recedere sit majus malum: transgredi autem terminum à Judice positum, non est secundum se malum, sed per accidens, in quantum scilicet est prohibivum. In his autem quae sunt per accidens, non est necessarium quod si simpliciter sequitur ad simpliciter, & magis sequatur ad magis; sed solum*

E

in his quæ sunt per se: non enim sequitur, si album est muscum; quod magis album sit magis muscum; sequitur autem, si album est disgregativum visus, quod magis album sit magis disgregativum visus. Similia habet qu. 2. de malo art. 9. ad 4. ubi eodem argumento duas adhibet solutiones, & in 2. ait: *Vel aliter dicendum quod in his, quæ non sunt mala, nisi quia prohibita, qui præceptum non servat, totaliter privatur ad quod tenetur: sed in his quæ sunt mala per se, & non solum quia prohibita, non totaliter tollitur bonum cui opponitur malum, & idèd tantò gravius peccatur, quanto plus de eo tollitur.*

16. Nihilominus dicendum est, non solum in peccatis quæ jure naturali prohibentur, sed etiam in his quæ tantum sunt mala, quia jure positivo prohibita, verè reperiri inæqualitatem in gravitate & malitia, & omnia non esse paria. Hæc assertio est communis, & eam tenentur omnes interpretes Divi Thomæ (excepto Conrado, qui hic art. 2. propter testimonia D. Thomæ jam adducta videtur docere oppositum) defumiturque ex articulo secundo hujus questionis, ubi S. Doctor de omnibus peccatis, nullâ factâ exceptione, asserit posse esse inter se inæqualia; & ratio quâ ibi utitur, de omnibus omnino convincit; sicut & alia quam habet loco citato ex libro tertio contra gentes, ubi sic discurreit: *In omnibus quorum perfectio & bonum in quadam commensuratione consistit, quanto magis à debita mensuratione receditur, tantò majus erit malum; sicut sanitas consistit in debita commensuratione humorum, & pulchritudo in debita proportionem membrorum: veritas autem in commensuratione intellectus vel sermonis ad rem. Patet autem quod quanto est major inæqualitas in humoribus, tantò est major infirmitas, & quanto est major inordinatio in membris, tantò est major turpitudine; & quanto magis à veritate receditur, tantò est major falsitas, non enim est tam magna falsitas estimantis tria esse quinque, sicut ejus qui estimat tria esse centum: bonum autem virtutis in quadam commensuratione consistit; est enim medium secundum debitam limitationem circumstantiarum inter contraria vitia constitutum: quanto igitur magis ab hac harmonia receditur, tantò est major malitia.*

17. Deinde specialiter ostenditur illa peccata, quæ solo jure positivo prohibita sunt, posse esse inæqualia in gravitate & malitia: Illa enim possunt diversas species peccatorum constituit; alterius siquidem speciei est jejunium violare, & laborare in die festo, etiam si utrumque sit solum contra jus positivum: At species cum se habeant sicut numeri, sunt inter se inæquales: Ergo & peccata quæ solo jure positivo prohibita sunt.

18. Præterea, Gravitatis peccati sumitur ex oppositione ad virtutem, quam destruit, ut articulo sequenti dicemus, adedque, cæteris paribus, illud est majus peccatum, quod præstantiori virtuti opponitur: Sed peccata quæ solo jure positivo prohibita sunt, contrariantur multoties diversis & inæqualibus virtutibus, v. g. comedere carnes die veneris, abstinentiæ; & laborare in die festo, aut celebrare sine vestibus sacris, religioni: Ergo hujusmodi peccata in gravitate & malitia inæqualia sunt.

19. Confirmatur: Gravius peccat qui sine licentia & necessitate comedit carnes in quadagesima, quam qui comedit lacticia; & qui cele-

brat sine vestibus & vas sacris, & in loco non sacro, quam qui solum sine lumine celebrat; & qui deserit arma ad infideles, quam qui extrahit reum ab Ecclesia: Sed hæc jure tantum positivo Ecclesiastico prohibita sunt: Ergo in his quæ solo jure positivo sunt prohibita, reperitur inæqualitas in gravitate & malitia.

10. Advertendum tamen, quod si leges humanæ determinent modum virtutis indivisibilem, tunc peccata contra eandem legem æqualia sunt: unde omnes omissiones audiendi sacrum, vel confitendi aut communicandi in paschate, sunt æquales, per se loquendo. Item contra præceptum jejuniij æqualiter peccat qui bis vel pluries comedit: idèdque non oportet in confessione explicare in quo numero vel quantitate comestionis jejuniij quis fregit, ut docent Caietanus 2. 2. qu. 147. art. 8. Sylvester verbo *Jejunium* qu. 8. & Navarrus in manuali cap. 21. num. 14. Dixi *per se loquendo*, quia omissiones audiendi sacrum, vel confitendi aut communicandi in Paschate, & alia similes, ratione actus, qui est causa omittendi, possunt habere inæqualitatem: ille enim qui omittit sacrum ut fornecetur, haud dubiè gravius peccat, quam qui illud omittit ut vacet studio, ludo, aut venationi. Similiter licet ad malitiam & gravitatem peccati illius sacerdotis, qui celebrat non jejunus, per se nihil referat quòd parum vel multum ante celebrationem comederit, per accidens tamen potest aliquando ex hoc capite aggravari, ratione majoris irreverentiæ; ut si quis ad sacrificium accederet post nimiam potationem, vel post comestionem usque ad crapulam, magis peccaret, quam si parum comedisset, aut bibisset; quia tunc major fieret irreverentia Sacramento & sacrificio.

21. Ad testimonia D. Thomæ, in ratione dubitandi proposita, respondent Montezino, Alvarez, & alij, D. Thomam in præfati mutasse sententiam, vel modum dicendi meliorasse. Sed melius respondetur, juxta doctrinam jam traditam, S. Doctorem loqui de his duntaxat peccatis, quæ sunt contra leges positivas, modum virtutis indivisibilem determinantes; hæc enim, ut jam dicebamus, si sint contra eandem legem, per se loquendo æqualia sunt.

Adde in primo testimonio potius fieri sermonem de prædictis peccatis in ordine ad estimationem humani judicis, qui solum considerat materialem & externam præcepti transgressionem, quæ potest in indivisibili consistere, quam in ordine ad Deum, qui attendit ad formalem internam malitiam, quæ ex multis capitibus crescere potest, ut patet ex his verbis quæ paulò ante ibidem habet: *Huic autem rationi videtur suffragari quod in humanis judiciis agitur: nam si alicui statuatur limes quem non transgrediarur, nihil refert apud judicem, si ve multum, si ve modicum sit transgressus: sicut non refert ex quo pugil limites campi exivit, utrum parum, an longius progrediarur: Unde ex hoc testimonio ad summum potest deduci, aliqua peccata contra jus positivum consistere in indivisibili ex parte rei prohibita, aut ex parte exterioris transgressionis, quæ in humano judicio considerantur, non autem absolute, & ex omnibus aliis principiis quæ judex divinus attendit.*